

A MODERN KRIMINALISZTIKA SZEREPE A MÚLT LÁTTATÁSÁBAN¹

1. Bevezetés

A londoni sorozat emberölő, a magát Jack the Ripper-nek tituláló, ismeretlenül maradt elkövető ügye több mint egy évszázada foglalkoztatja a laikusokat és a szakembereket egyaránt. Elméletek tucatjai bukkantak fel; legutóbb egy brit konzervatív parlamenti képviselő, Gyles Brandreth írt egy cikket Hafelmetsző témájában a Daily Telegraphba. Kifejtette, hogy szerinte két kelet-európai bevándorló követte el a szörnyű tetteket. A mostani „migráns” divathullámnak megfelelő verzió mellett felbukkantak olyanok, amelyek az Alice Csodaországban c. kötet íróját, Lewis Carroll-t, mások egy ügyvédet, vagy henteset, netán Viktória királynő unokáját, Albert herceget vagy a királynő orvosát, John Williams-szel keverték gyanúba. 2014-ben meg egy elmeorvos intézetbe jutott lengyel emigráns, Aaron Kosminski londoni borbélyt azonosították – női rokona mintája segítségével – mitokondriális DNS-analízissel az egyik áldozat sálán levő vér anyagmaradványból. (Ami persze nem biztos, hogy a bűncselekménykor, illetve annak helyszínén szennyeződött.)

Mélyreható, valóban modern, tudományos próbákat is kiállt kriminalisztikai vizsgálatokat, utónyomozást, megbízható releváns adatgyűjtést Jack the Ripper felkutatására – legjobb tudomásom szerint azonban – csak a New Yorkban élő Patricia Cornwell végzett. Ő egyébként korábban Virginia államban hat éven át dolgozott a Chief Medical Examiner Office-ben, forenzikus patológusok körében. Emellett bűnügyi, krimi írói munkássága is jól ismert szerte a világban.

2001-ben elgondolkodott, hogy: vajon a 21. század modern kriminalisztikai eszközeivel lehetséges-e 113 év után megoldani a rejtélyes emberölési eseteket?

Gondolatait tett követte. Brit kormány engedéllyel a zsebében másfél éves, széleskörű és alapos kutatásba kezdett néhány munkatársával együtt, amelyek eredményeként megszületett a „Portrait of a Killer (Jack the Ripper Case Closed)” c. kötete. (Berkley Books, New York, 2002.) A konferenciás előadásom és a jelen bemutató tanulmány megírását könyve inspirálta, egyúttal adta a fő, kifürkészett tényadatokat. Azonban az abban megfogalmazottakat tovább gondoltam és feltettem a magam kriminalistás kérdéseit és levontam saját következtetéseimet, amelyek – előrebocsátom – nem feltétlenül és mindenben esnek egybe a szerzőével.

Arra keresem legfőképpen a választ, hogy az amerikai kriminalista által feltárt – és általam egyáltalán nem vitatott, ellenkezőleg, nagyra értékelt, szívós, kitartó, sokirányú munka alapján megszerzett – tényadatok után: lezárható-e a Jack the Ripper-akta, válaszolni tudunk-e pontosan, torzításmentesen 2017-es napjainkban az alapvető hét kriminalisztikai kérdésre?

¹ A Jack the Ripper-esetek elemzése 129 év után Patricia Cornwell 2001-es kutatása nyomán

2. A konkrét bűnügyek (sértettek)

Feltehetően több áldozata volt (a Jack the Ripper gúnynevű) ugyanazon elkövetőnek, de az akkor nyomozó Metropolitan Police a következő hat, prostituáltként tevékenykedő nőt kapcsolta biztosan személyéhez.

1. Időrendi sorrendben elsőként 1888. augusztus 7-én a londoni Commercial streeten a 35 éves Marta Tabram-ot ölte meg, mégpedig 39 késszúrással.
2. 1888. augusztus 31-én a Buck's row-n Mary Ann Nichols, 42 éves, feltűnően foghiányos hölgyet torokelvárással, csonkítással küldte a másvilágra.
3. 1888. szeptember 8-án a Humgay streeten csapott le Annie Chapman, 47 éves áldozatára, szintén torokelvárással, csonkítással.
4. 1888. szeptember 30-án a Berner streeten találta meg a negyediket. A svéd származású, 45. évében járó Elizabeth Stride csonkítását azonban nem tudta befejezni, megzavarta egy konflis érkezése, elmenekült a helyszínről.
5. Még ugyanaznap, tehát 1888. szeptember 30-án, a Mitrosquare-n az ötödik sértettjét is a halálba küldte. A 43 évesen is csinos, barna szemű, (egyébiránt három gyermekes) Catherine Eddownsnál a brutalitása fokozódott. Szinte felismerhetetlenségig összevagdosta arcát, szemhéjait, orrát, levágta fülcimpáit, végül magával vitte a kivágott nemi szervét.
6. 1888. november 9-én zárult a féltucatos sorozat a Miller's-courtban, a Dorset streeten. A 24 éves, fekete hajú Mary Kelly látta kárát. A feltehetően magából kifordult tettes már nem csak az arcát csonkította a viktimának, hanem mellét, nemi szervét és szívét is. Ezeket magával is vitte a helyszínről.

3. A nyomozó hatóságok és a környezet

A legfőbb „investigator”, a Ripper levelekben csak „Dear Boss,”-nak titulált felügyelő, a „Metropolitan Police Commissioner”, Charles Warren volt. Még 1888-ban, pontosan november 8-án lemondott, feltehetően éppen a sajtó és a környezet nyomására, miután érdemi eredményt nem tudott felmutatni a prostituált gyilkossági sorozat felderítésében. A másik vezető nyomozót Frederick Abberline felügyelőként ismerjük. Ő sem tudott lendíteni az ügyön.

Némi magyarázati háttérként tárom fel, hogy a Metropolitan Police-t 1829-ben Sir Robert Peel alapította a Scotland Yard, a skót királyt szolgálók udvara közelében.² Az alapítóról elnevezett egyenruhás, szerény felszerelésű „bobby”-k azonban érdemi nyomozási cselekményt nem végeztek. Ilyen szakismeretük nem is nagyon lehetett, lévén, hogy maga a kriminalisztika, a nyomozás tudománya is éppen kezdett csak indulni a 19. század közepén. A 19. század végén írta meg a kriminalisztika atyja, Hans Gross a híres összefoglaló művét.³

² Sokáig maguk az angolok is udvarnak gondolták a Scotland Yardot, holott ez már a detektív szolgálatra utalt. Biztos, ami biztos alapon, hogy mindenkinek egyértelmű legyen, jelenleg „New Scotland Yard” felirat látható a londoni bűnüldöző központ előtt.

³ Hans Gross: Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik 1-2., Leuscher u. Lebensky's Buchhandlung, Graz, 1893., illetve Graz-Wien, 1914. Az akkor még töredékes kriminalisztikai gyakorlati ismeretek rendszerbe foglalását végezte el német nyelven az – egyébként vizsgálóbíróként és államügyészként is tevékenykedett – egyetemi oktató. Négy kiadást is megért művében utalt kriminálpszichológiai, antropológiai, szociológiai, statisztikai, metodikai, kriminálfenomenológiai, kriminológiai ismeretekre is. Angol nyelven jóval később jelent meg először: Criminal Investigation: A Practical Textbook for Magistrates Police Officers and

A bűnügyi felderítésekre szakosodott detektív testületet, a Criminal Investigation Department-et csak 1878-ben állították fel. Így aztán nem csoda, hogy 1888-ban igazán kevés tapasztalat állt még rendelkezésre, főleg egy súlyos (éjszaka operáló, rafinált, elvetemült) emberölés sorozat tettesének felderítésére.

Ilyképpen a felkészületlenséget, a látványos rendőri eredménytelenséget, egyáltalán a gyanúsított hiányt (annak közelébe érést) joggal kritizálhatta az angol sajtó. A mértékadó és tényszerű *The English Review*, *The Times*, *The Telegraph*, *Morning Leader*, *Weekly Dispatch* lapokon kívül folyamatosan gúnyolódó (vezér-címlap) cikkek, rajzok és fotók jelentek meg a bulvársajtóban, így a *Famous Crimes*, *The Illustrated Police News*, *Echo* vagy a *Punch* nevű satírikus lapban.

Az első áldozat, Marta Tabran megölésekor nem is figyeltek fel még a (később elburjánzó) jelenségre sem a rendőrök, sem a lakosok. Alvilági, „mocskos környezetű” szerencsétlenségnek vélték. Az utcalány halála még a szubkulturális környezetét sem rázta meg, valami személyes konfliktusnak tekintette mindenki. Mondjuk ki: nem vették komolyan és nem számított, nem volt fontos senkinek a szegény nő véres halála.

4. Jack the Ripper levelei

A Metropolitan Police (benne a fentebb említett nyomozók, a Scotland Yard) 1888-1896. között kapott kb. 250 kézzel, rajzceruzával vagy festőecsettel írt rövid-hosszabb levelet, telegramot, és sok-sok rajzot Jack the Rippertől. (A Public Record, a Corporation of London Record, West Sussex Record és a Home Office-on kívül szenvedélyes, gazdag és szemfüles műgyűjtőknél is találhatók belőlük példányok. Patricia Cornwell is vásárolt egy állítólagos Ripper levelet a szabadpiacon 1.500 dollárért.)

Ezen levelekben a leggyakrabban visszatérő szófordulat a hatóságok kinevetésére utalt: „Ha Ha Ha”. Megtalálhatók és olvashatók napjainkban is a begyakorolt nyelvi eszközök, „retorikai figurák”, hiszen megőrizték a leveleket, telegramokat. Ezekből lássunk, idézzünk egy csokrot:

- „Catch me if you can, Ha Ha, Ha
- It’s a jolly nice lark
- What a dance I am leading
- Love, Jack the Ripper
- Just to give you a little clue
- I told her I was Jack the Ripper and I took my hat off
- Hold on tight you cunning lot of coppers
- Good bye for the present from the Ripper and the dodger
- Won’t it be nice dear old Boss to have the good ole times once again
- You might remember me if you try and think a little, Ha Ha
- I take great pleasure in giving you my whereabouts for the benefit of the Scotland Yard boys

Lawyers. (trans. J. C. Adam) Sweet and Maxwell, London, 1924. (Gross volt az 1898-as indítású bűnügyi tudományos folyóiratnak, „Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik” címűnek az alapítója és kiadója is. Gross mint „Professor des Strafrecht an der Deutschen Universität Prag” írta meg az első kriminálpszichológiai összefoglaló művet is. Lásd Hans Gross: *Kriminal-Psychologie*. Verlag von F. C. V. Vogel, Leipzig, 1897., Zweite Auflage, 1905. 692 oldalon, valamint az első kriminalisztikai enciklopédiát is. Hans Gross: *Encyklopädie der Kriminalistik*. Verlag von F. C. W. Vogel in Leipzig, 1901.

-
- The police alias po-lice, think themselves devilish clever
 - You donkeys, you double-faced asses
 - Be good enough to send a few of your clever policemen down here
 - The police pass me close every day, and I shall pass one going to post this
 - Ha! Ha!
 - You made a mistake if you thought I didn't see you...
 - The good old times once again...
 - I really wanted to play a little joke on you all but I haven't got enough time left to let you play cat and mouse with me
 - A good Joke I played on them
 - You made a mistake if you thought I didn't see you...
 - The good old times once again...
 - I really wanted to play a little joke on you all but I haven't got enough time left to let you play cat and mouse with me
 - *Au revoir, Boss*
 - A good Joke I played on them
 - I am Jack the ripper catch me if you can
 - I am now going to make my way to Paris and try my little games
 - Oh, it was such a jolly job the last one
 - Kisses
 - I am still at liberty...Ha,ha,ha
 - Don't I laugh
 - I think I have been very good up to now
 - Yours truly, *Mathematicus*
 - What *fools* the police are
 - Dear Boss...I was conversing with two or three of your men last night
 - I am very much amused
 - I'm considered a very handsome Gentleman
 - You see I am still knocking about. Ha.Ha
 - You will have a job to catch me
 - But they didnt search the one I was in I was looking at the police all the Time
 - Why I passed a policeman yesterday & he didnt take no notice of me
 - The police now reckon my work a practical joke, well well Jacky's a very practical joker ha ha ha
 - But they didnt search the one I was in I was looking at the police all the Time
 - You never caught me and you never will, Ha Ha".

A sok-sok kritizáló, dehonesztáló, maróan gúnyos mondatból dőlt betűvel szedtem azokat, amelyeknek a későbbiekben még lesz jelentősége. (Az egyik levelén vérgyanús szennyeződés, maszatolás is látható, míg egy másikon ujjnyomok sejlenek fel.)

5. A potenciális gyanúsított

Egy neves brit bűnügyi felügyelő hívta fel Patricia Cornwell figyelmét 2001-ben a történelmi jelentőségű gyilkosság sorozatra, azok helyszíneire (meg is mutatta őket neki), majd egy potenciális gyanúsítotttra. Megdöbbenő módon Anglia ma is tophíres festőművésze, aki nem volt más, mint a Tate Galériában, Bristol Múzeumban, a manchesteri Whitworth Galériában (és sorolhatnánk még hosszan) is kiállított: Walter Richard SICKERT.

Ezen a nyomon, verzió indult az amerikai kutató. Tényfeltárása során megtudta, hogy a „célszemély” Münchenben, dán-német apától és angol-ír anyától született 1860. május 31-én. A hat gyermekük közül ő volt a legidősebb, a négy fiú mellett, egy Helena nevű lánytestvére is akadt. (Érdekes módon egyiküknek sem született a későbbiekben gyermeke és többen alkoholisták, idegkezelték lettek. Az egyik fiútestvért teherautó gázolta halálra felnőtt korában.) Gyermekkoruk nem lehetett felhőtlenül vidám, mert öt éves korára a lányosan, szemérmesen mosolygó, fürtös hajú fiúcska már túl volt három here-(pénisz)műtéten. Ezek pontos oka, lefolyása, eredménye nem ismert, csak ténye, de az alaposan feltételezhető, hogy erekcióra nem volt képes a későbbiekben sem és feltehetően fisztulás (testnyílás kivezetéses) vizelésre kényszerült egész életében.

A kamaszkori Németország után 1881-ben már Angliában a londoni Slade Schoolba iratkozott be az akkorra már sármosan jóképű, immár harmadik generációs művész ifjú.⁴ 1882-től James McNeil Whistler festőművész tanítványa lett. Már életében elismert, ünnevelt festővé vált, különösen korábbi mestere, későbbi barátja Whistler 1903-as halála után. Napjainkban számtalan galériában, múzeumban, egyetemi gyűjteményben láthatók alkotásai. Folyékonyan beszélt németül, angolul, franciául, olaszul, a latint barátainak is tanította, jártas volt a dán és görög nyelvben és volt némi spanyol, valamint portugál nyelvismerete is.

Környezetében többen naplót, emlékeztést, művészettörténész kutatók pedig monográfiákat írtak róla. Ezekből tudjuk, hogy házasságai alatt is több lakást, műtermet (stúdiót) tartott fenn egyidőben, helyüket feleségei elől is gondosan eltitkolva. (Összességében, egész művészi életében kb. húsz ilyen titkos búvóhelyet említenek a kötetek.) Alkalmanként napokra, sőt hetekre eltűnt, minden bejelentés nélkül. Visszatérésekor az alkotói szabadságára, a művészi ihletésre hivatkozott okként. Állandóan változtatta megjelenését is. Ha úgy tartotta kedve, körszakállt vagy bajuszt növesztett, alkalmanként kopaszra borotválta fejét. Szólnak adatok arról is, hogy rendszeresen látogatta kíváncsiságból a sorozatgyilkos Ripper által hátrahagyott (újságok által megírt) helyszíneket, a rendőri intézkedési területeket.

Háromszor nősült, mégsem született egyetlen gyermeke sem. Elsőként egy neves politikus lányát, a nála idősebb, 37 éves Ellen Cobden-t vette el 25 éves korában (1885-ben). Tőle 1899-ben vált el. Második, immáron jóval fiatalabb feleségét már a festőtanítványai közül választotta ki, mégpedig a gyengéd, de beteges Christine Angus-t. 1942-es végső napjaiban a harmadik párja, a tőle jóval fiatalabb Therese Lessore tartott ki mellette.

⁴ Lásd életrajzát részletesebben a konferencia előadásomon is felmutatott lexikonban: Britannica Hungarica Világenciklopédia, Magyar Világ Kiadó, Budapest, 2005. 16. kötet 322. o.

6. A személyi (in personam) gyanút megalapozó indíciumok, bizonyítékok

A 21. századi, Patricia Cornwell irányításával tevékenykedő amerikai nyomozócsoport igyekezett felkutatni a bűncselekményekkel, Jack the Ripperrel és Walter Sickerttel kapcsolatban minden közvetlen és közvetett bizonyítékot. Előbbire nem igazán sikerült bukkanni 113 év után, utóbbira álljanak itt – nem kimerítően – a példák.

1) Több Sickert festményt, rajzot begyűjtött a magánnyomozás, amelyben a téma visszatérő és magáért beszélő: éppen egy férfi kést döf egy nőbe. (Képein, rajzain mindig felöltözött férfi bántalmaz sokszor ruhátlan vagy hiányos öltözetű, kiszolgáltatott hölgyet. Bármiféle szépség, netán szép nő megjelenítése távol állt tőle, nincs ilyen alkotása.)

2) A *Camden Town Murder* c. Sickert festményen éppen egy férfi az ágyán fekvő nő nyakát fojtogatja. 1907-ben hasonló körülmények között és módon ölték meg Emily Dimmock-ot Camden Town-ban, kb. másfél kilométerre Sickert házától.

3) *Venetian Studies* c. Sickert-vázlat nagyon emlékezteti a megfigyelőt, a képet szemlélőt Mary Ann Nichols (2. számú) áldozatra, akinek a szemei szintén nyitva voltak, amikor felfedezték a holttestét.

4) A *Putana a Casa* c. Sickert festményen a női arc ismerős: mintha Catherine Eddows, az ötödik áldozat nézne ránk – homályos (megcsonkított?) jobb arcfélel.

5) Sickert talán leghíresebb festménye az öt példányban is létező (Clarence House-ban, Tate Galériában) ma is megtekinthető „*Ennui*” (*Közöny vagy Unalom*) című. A szobabelsős, két alakos, nyugalmat árasztó festményt, ha jobban megnézzük és kinagyítjuk a háttérrel, akkor a fal képen éppen egy sejtelmes alak közelít hátulról egy nőhöz.

6) Walter Sickert „*He Killed His Father in a Figh*” c. rajzvázlatán a helyszín, a környezet nagyon hasonló Mary Kelly (6. számú) gyilkossági helyszínére. (Például a fakeszes ágy.)

7) A festő műveiből kitetszik, hogy lelkében, személyiségében brutalitás, agresszió, sadizmus, morbiditás, nőgyűlölet, abnormitás, mániákusság, pszichopátia jegyei fedezhetők fel. Ahogyan jellemezhetjük a valódi, sorozat emberölő profilját is – a Patricia Cornwell által felkért FBI-profilozó munkatársa szakvéleménye szerint.

8) Feltehetően a levélíró ujjnyomát látjuk a Metropolitan Police-nak 1896-ban küldött egyik Jack the Ripper levélen.

9) Vízjel a „Dear Jimmy” címzésű levélen, melyet Walter Sickert, a festő írt egyik barátjának. (Több mint 200 eredeti Walter Sickert levél maradt fenn napjainkra.) A levélpapírra nyomott vízjel megegyezik a Jack the Ripper által a rendőrségnek küldött levélével. Mindkettő „A Pirie and Sons”. 1885-87. között Sickert és Ripper ezt használta írólapul. 1887 után mindketten áttértek a „Joynson Superfine” vízjelű iratok használatára. (Ripper 1896-ig, utolsó leveléig ezt használta.)

10) Sickert korábbi művésznevként a latinos „Mr. Nemo”-t vagy az angolos „Mr. Nobody”-t használta. Talált a kutatás olyan rendőrségnek írt Ripper telegramot, melyen a feladó a „Mr. Nobody”-t áthúzta, majd odaírta: „Jack the ripper”.

11) A Ripper levelekben alkalmanként hivatkozik arra az író, hogy ő „No Englishman”. Ami illik Sickertre, hiszen alapvetően német. Egyszer meg is írta, hogy szívében mindig német maradt. (Különleges tény, hogy Anglia híres festője nem is angol származású, bár szó szerint /félíg/ angol anyanyelvű.)

12) Jack the Ripper többször használt latin kifejezéseket a leveleiben. Például úgy írta alá alkalmanként: „Mathematicus”. Mint említettem már Walter Sickert folyékonyan beszélt latinul és még féltucat nyelven, köztük franciául. (Au revoir, Boss is szerepelt a szófordulati listán) És ismert volt a matematika iránti fokozott érdeklődése is.

13) Számtalan írott forrásból tudjuk, hogy a magát persze nagyon okosnak vélő (és feltehetően valóban magas intelligenciájú, sokoldalú) Walter Sickert kedvenc szavai közé tartozott a „fool”. Ha valaki nem volt kellően művelt vagy lángeszű vagy csak nem tetszett neki, egyszerűen butának, gyengeelméjűnek, bénának titulálta. Ez a sértő „fool” szó gyakran felbukkant a szintén pszichopata jegyeket mutató Ripper leveleiben úgyszintén (a rendőrökre alkalmazva), mint ahogy fentebb be is mutattam és előre kiemeltem a szófordulat egyvelegben.

14) A levelei aláírásánál a festőművész sokszor rövidítette, szignózta nevét: W. R., W.S, R.S. R.St.w. Ezek a rövidítések Jack the Ripper levelein is több helyen megjelennek.

15) Apró Jack the Ripper feljegyzés, melyet egy üvegpalackban találtak meg Deal and Sandwich partjainál, a Doveri-szorosban, ahol gyakorta nyaralt Walter Sickert.

16) Az angliai Cornwallban található Lizard Vendégház vendégekönyvébe rajzolgatott az ott 1884-től többször megszállt Walter Sickert. Szembetűnő a pálcikás, gyerekes figurák megegyezése a Ripper leveleken levő rajzokkal. (Sickert még a vendégekönyvben is jól láthatóan kijavította a korábbi bejegyzések nyelvtanilag hibás bejegyzéseit. Ez otthon is szokása volt.)

17) Ripper levelein visszatérő motívum a törhegyek, késpengék rajzolása, melyek megjelennek Walter Sickert rajzain is.

18) Ripper rendőrségnek írt leveleiben gyakorta felbukkannak a lovak, a lóversenyek, sőt befutó tippetet is ad a nyomozóknak. Sickertnek több lóversenyes festményét ismerjük, és minden kutatója, életrajzírója megemlíti a lósport iránti rajongását, és ezzel kapcsolatos tudását, jártasságát.

19) Walter Sickert festőművésztől fennmaradt kb. 200 levél, hiszen írogatott a barátainak, feleségeinek, galériáknak, múzeumoknak, a Művészeti Akadémiának. És mivel már életében felfigyeltek munkásságára, a gondos angol címzettek sokat megőriztek belőlük. Mint ahogyan Jack the Ripper levelei is fellelhetők napjainkban eredetben a Metropolitan Police, Scotland Yard, néhány egyetem, sőt még kórházak (patológias intézetek) levéltáraiban is. Ezek vizsgálhatókká váltak és a borítékokon használt bélyegeken, valamint ragasztócsíkokon emberi nyálmintát tudtak rögzíteni. A két levélcsoport bélyeges és tapadócsíkos nyálainak összevetése során hat esetben is mitokondriális egyezőséget mutatott ki az amerikai Virginia Institute of Forensic Science and Medicine laboratórium. Vagyis a Walter Sickert által küldött borítékon levő anyagmaradvány összetétele megegyezett 99%-os valószínűséggel a Jack the Ripper által küldött borítékon levő nyál anyagmaradvánnyal. (Sickert és Ripper DNS-szekvenciái ugyanazok.)

A Tate Archive-ban megőrizték Walter Sickert több – már kimosott, kivasalt, tisztított – festőköpenyét, azonban azokon értékelhető, DNS-típizálásra alkalmas emberi anyagmaradványt nem tudtak felfedezni az amerikai kriminalisták.

7. Kriminalisztikai következtetésem

Nem sikerült értékelhető ujjnyomot, ujjnyomtöredéket (lábbeli nyomot, ajaknyomot, stb.) találnia a 21. századi, széleskörű nyomozásnak. Ami az egyik levélen felsejlett, nem bizonyult azonosításra alkalmasnak, csakúgy nem, mint a megőrzött használati tárgyain (például tányérján, ecsetein) levők (illetve nem levők.) Hozzáteszem: mivel is lehetett volna összehasonlítható? Hiszen sajnálatos módon nincs helyszíni ujjnyom rögzítés egyetlen esetben sem. (Pedig hat helyszín is kínálta magát.) Összehasonlítható holttestünk sincs, mivel Walter Sickert direkt kérte, hogy égessék (hamvasszák) el halála

után, ami meg is történt kívánsága szerint. (Ám, ha földben nyugodna teste, akkor sem lenne értékelhető lágyrész, ujjnyomat minta 129 év után, illetve nem lett volna 2001-ben, 113 év után sem.)

Jack the Ripper egyik-másik levelén feltűnt vérgyanúsak látszó anyagmaradvány, ám a szerológiai vizsgálatok nem erősítették meg. A helyszínekről nem maradt értékelhető anyagmaradvány. Férfi spermát (ondót) nem is írtak a jegyzőkönyvek, ilyet akkor sem találtak. Sajnálatos módon hajszalet, szőrszálat, bőr, fém, textil, eszköz anyagmaradványt sem. Vagyis, ne szépítsük, semmi érdemleges anyagmaradványt nem rögzítettek az akkori helyszíni szemlélők. (Az egyik sértettnél őriztek meg egy saját véres kötényszeletet, és talán egy sálát, amire utaltam a bevezetőben.)

Ily módon kiesett a neutronaktivációs módszer is, mert eszköz anyagmaradványt sem rögzíttek, nem volt minék a beltartalmát vizsgálni.

Hatékonyan bizonyult azonban a DNS-típezés. 113 év után is találtak „partizán” módon megbújó, rejtőzködő, szinte kiirthatatlan anyagmaradványt. Emberi nyáltöröredéket a feladott levélborítékok ragasztócsíkján, illetve a megnyálazott postabélyegeg hátulján. Itt még nem zárható le a további lehetőség, a jövőbeli remény: hiszen a jelenlegi tudományos irányok szerint jó eséllyel kimutatható az anyagmaradvány DNS tartalmából a mintaadó neve, kora, talán még betegsége is, ami összevethető a biografikus kötetekből (köztük például testvére, Helenáéból), naplókából, monográfiákból jól ismert Walter Sickertével is.

A napjainkban „sztárbizonyíték”, a digitális adat és módszertan egyelőre nem hozott eredményt a Jack the Ripper ügyben. Utólag nem igazán találhatunk olyan adatot, amely akkor még nem létezett (Például kamera felvétel.)

Létezik egy filmfelvétel a koros Walter Sickertről, amelyen bal kezésként látszódik, miközben minden közelálló megfogalmazta, hogy jobb kézzel festett és írt. Az amerikai írásszakértők utaltak arra, hogy sokszor eltorzított írást láttak Jack the Ripper leveleiben, felfedezték a bal kezes írás nyomait is. Kategorikus azonosítási (egyezési) következtetésre azonban nem jutottak a kézírások (Sickert és Ripper) összehasonlításánál.

8. Következtetésem a kriminalisztikai piramis tükrében

Ha megnézzük a 741-es piramis modellünket,⁵ akkor azt látjuk, hogy az egyedi azonosítás /1/, amire fókuszálunk minden bűnügyben, jelen ügyben nem maradéktalan minden alap-báziskérdést (mi, hol, mikor, hogyan, ki-kivel, miért? /7/ illetően. Amelyekhez a közvetítők, mediátorok /4/ azaz a nyomok, anyagmaradványok, okiratok, írásos vallomások⁶ útján jutott el az amerikaiak által végzett vizsgálat.

A MI történt? kérdésre egyértelmű a felelet: különös kegyetlenségű sorozat emberölés folyt Londonban 1888-ban.

A HOL? kérdésre is tiszta a válasz: az East End-i Whitechapel negyed, gyatra gyertyalámpákkal megvilágított éjszotét utcáin, terein, udvaraiban folyt az öldöklés.

⁵ A 741-es piramis modell taglalása olvasható a szerzőtől: A kriminalisztika piramismodelljének második változata. Belügyi Szemle, 2014/9. 32-43. o.

⁶ Ann Chapman (2. sértett) eseténél találtak a nyomozók egyetlen szemtanút, aki a tetthely közelében látott egy elsuhanó férfialakot. Annyit tudott róla elmondani az éjszaka is dolgozó tejszállító, hogy: kb. 28 éves lehetett, olyan három napos szakállkezdeménnyel az arcán, sötét hajjal, nagy, érdeklődő szemekkel, mint egy egyetemista vagy hivatalnok. Fehéres ruházata, talán köpenye pedig olyan volt, mint egy mérnöké, olyan szerelőköpeny (vagy dzseki) féle. (Szerzői megjegyzés: több évtizedes kriminalisztikai és jogalkalmazói tapasztalat alapján furcsának tűnik a „kb. 28 éves” megjelölés, sokkal inkább vallják a tanúk, hogy 25-30, vagy 30 körüli, semmint ilyen konkrét számot mondanának.)

És MIKOR? Mindig a fekete éj leple alatt, a fent megjelölt hat, Viktória királynő uralkodása alatti időpontban.

A HOGYAN?-ra is elég egyértelműek a válaszok lényegét tekintve, kivéve, hogy a mai napig nem ismert, nem került meg/elő az elkövetés eszköze (a kés, tör, a vágó-szűrőeszköz).

A mindig nagy kérdéspárt, a KI-KIVEL?-t hagyjuk a végére!

Válaszoljuk meg az új kutatás szerint a MIÉRT-et? Patricia Cornwell meggyőződéssel vallja, hogy a tettes pszichopata, akinek ellenségei voltak a testüket áruló nők, mintegy kompenzálásként, dühből, bosszúból ölte meg őket a saját fizikális, szexuális hiátussága (és szenvedései) miatt. Sosem merült fel a rablási célzat, bármiféle vagyon, értéktárgy, pénz eltulajdonítása, egyik helyszínnel kapcsolatban sem rögzítettek ilyet a korabeli jegyzőkönyvek, nyomozások. Szerinte minden adat arról szól, és ez a következtetése is, hogy maga Walter Sickert festőművész volt a nők megölője is.

Vajon válaszolhatunk-e arra a kezdeti kérdésünkre igennel, hogy megtaláltuk a sorozatgyilkost, hogy azonosítottuk, illetve azonosította Patricia Cornwell és csapata a tettest? Más formában: lezárható az akta?

A válaszom – szemben az amerikai író nő meggyőződéssel vallott és hirdetett IGEN-jével szemben – NEM. Még nem. Érvélem szerint ugyanis – ami a kriminalisztika piramis modelljéből, a kriminalisztika alapelveiből és az általunk hirdetett bizonyítás elméletből (benne a fogalmából)⁷ is kitetszik – a modern kriminalisztika eszközeivel „csak”, bár ez sem kevés, azt sikerült bizonyítani, hogy a Jack the Ripper levelek Walter Sickerthez köthetők. Ha mindegyik ugyanazon kéztől származik, akkor az a festőművész alkotásai. Ő volt a levelek írója. Azonban a bűncselekmény elkövetéséhez ezek a bizonyítékok – sajnálatos módon – nem köthetők.

Itt jön a képbe az általam kidolgozott kriminalisztikai alapelv sor, amelynek első pontja éppen a hét fő ténykérdést emeli ki /1./, majd az első csapás, a „First Strike” jelentőségét /2. alapelv/. Ennek tartalma szerint pedig az elrontott helyszíni szemlék mint kezdeti csapások nem hozhatók helyre, visszafordíthatatlanok, megismételhetetlenek. Vagyis az 1888-as hibákat már nem lehet a 21. században pótolni, kijavítani. Az adatok szerint elmaradt a releváns nyomok és anyagmaradványok szakszerű felkutatása, előhívása, rögzítése, hiszen valljuk harmadik alapelvként, hogy minden bűncselekmény nyomot hagy. /3./ A helyszín pedig nyitott könyv, amiből olvasni kell tudni. Az olvasás és szakszerűség elmaradása végzetes következményekkel jár, illetve járhat a ténykérdések megválaszolásakor. Márpedig a helyszínen található nyomok és anyagmaradványok hozhatnák a rendőrség, a nyomozóhatóság, végső soron a bíróság számára a releváns, tettesre utaló adatokat. Hiszen minden rendőrség annyit ér, amennyi adata van /4./, az adatok által pedig a múlt megismerhető /5./, egyúttal megteremtik az egyedi személyazonosítás lehetőségét, a „natura non facit saltum”, a /6./ elv gyakorlati kiteljesedését.

9. Sommázként

Nézetem szerint még nem zárhatjuk le Hasfelmetsző Jack ügyét. Walter Sickert festőművészt senki „nem tudta behelyezni” a bűncselekmények helyszínére, nem tudta

⁷ Lásd erről: Tremmel Flórián: A bizonyítás meghatározása.. In: Herke Csongor – Fenyvesi Csaba – Tremmel Flórián: A büntető eljárásjog elmélete. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2012. 128. o.

összekapcsolni megbízható tárgyi vagy személyi bizonyítékok útján a sértettekkel, a konkrét helyszínekkel, idővel, módszerrel, motivációval. Személyes gyanúokok, indíciuumok szép számmal vannak (például motivációk, egy éjszakai sötétben látó tanúvallomás, némi személyleírás egy elsuhanó alakról), de bizonyosan, ésszerű kétely nélkül kontinentális felfogásunk szerint még nincs meg a tettesünk. Illetve, ha jó is a verzió, nincs elég bizonyítékunk a tettesi bizonyosság kimondásához. (Csak a levélíróihoz.)

Van esélyünk azonban, hogy a folytonosan és dinamikusan fejlődő természettudományra épülő kriminalisztika bővül olyan eszköztárral, ami újabb esélyt ad a rejtélyes 19. századi sorozat tettes felderítésére, bizonyossággal felérő, minden kétség nélküli azonosítására is. Mindenesetre az amerikai, széleskörű, nagy erőket megmozgató, igen tiszteletre méltó nyomozás nem volt haszontalan. Számtalan tanulsággal, eredménnyel, nívóval járt nem csak egy konkrét ügy, hanem a kriminalisztika mint módszertan megismerésében is. Csak ösztönözni lehet a hasonló múltba nézéseket, és nem csak a nagyvilágban, hazánkban is. Szép és örök feladat minden kriminalistának, így a rendészeti nemzetközi konferencia résztvevőinek is.